

ligge i, at der er gaaet ud fra noget helt andet. Der er gaaet ud fra, at det, det gælder om, det, som Lovgivningsmagten har med at gøre for Tiden, er at skaffe Arbejdere til de Landbrugere, som skulle have Arbejdere i deres Tjeneste, og derimod ikke det, som jeg tillod mig før at præcisere som det, der særlig burde være Lovgivningsmagtens Op-gave: at skaffe flere Hænder til Arbejde i Landbrugets Tjeneste. Der blev af det ærede Medlem for Bælum (S. Jensen) gjort temmelig stærkt gældende, synes mig, at efter Lovforslaget, som vi her have det fra den ærede Landbrugsministers Haand, ville de Huslodder, som der er Tale om, som Regel komme til at blive Husmandsbrug med to Røer. Naar jeg ser paa § 4 og ser, at det i denne Paragraf er slaaet fast, at Lodderne som Regel skulle være paa 3 à 4 Tønder Vand Middelsjord, kan jeg ikke opfatte det saaledes, at Reglen bliver 2 Røer, men at Reglen vistnok bliver den ene Ro. Sagen er jo nemlig den, at naar man skal have en saadan Huslod, hvad enten den skal anvise af Sogneraadet, eller vedkommende selv kan anvise den, bliver det som Regel ikke en Huslod, der i Forvejen har været drevet som selvstændigt Landbrug, nej, saa bliver det en Stump af en anden Ejendom, og den er altsaa ude af Drift som Helhed betragtet. Hvordan det skulde lade sig gøre paa 3 à 4 Tdr. Vand at holde to Røer, naar det aldeles ikke er i „Stil“, som man siger, det gaar over min Landbrugsforstand og vistnok over de ærede Medlemmers. Det lader sig ikke gøre. Det skal være godt, om der kan begyndes med paa en saadan Jordlod at holde den ene Ro, naar vi samtidig tage i Betragtning, at der lige straks er de største Udgifter ved at komme i Besiddelse af en saadan Ejendom — det kommer jeg senere, naar vi kommer til Pengespørgsmaalet, til at omtale — saa enhver vil let kunne forstaa, at det maaste vil knibe at holde endogsaa den ene Ro paa Jordlodden. Det vil langt fra blive Reglen, at der kan holdes to Røer, og skal man begynde med den ene Ro, er jeg bange for, at vi ikke en Gang opnaa det tilsigtede, selv ud fra den Betragtning, Kommissionen og den ærede Landbrugsminister har gjort gældende: baade at skaffe Arbejderne en bedre Eksistens og skaffe dygtigere Arbejdere. Landbrugs-kommissionen siger nemlig i sin Indledning, at det er en Selvfølge, at den Arbejder, der har Jordbrug, vil have sine Interesser mere knyttede sammen med Arbejdsgiverens end den, der er besiddelsesløs, og dette holder vel nok Stik i sin Almindelighed, men de, der kende Forholdene en Simple

ude omkring, hvor man har den Slags Smaahuse, ville vide, at dersom det først begynder at gaa til agters, som vi lige, dersom en Mand, der har faaet fat paa en saadan Huslod, stønner, at han ikke kan faa de to Røer, i Haab om hvilke han har begyndt, vil dette ingenlunde hjælpe til, at han bliver en dygtigere Arbejder, men han vil i Almindelighed tabe Lusten og Interessen baade over for sin egen Huslod og for den Mand, han skal arbejde for og have sin største Indtægt af. Ogsaa i den Henseende er det derfor værd at tage i Betragtning, om vi opnaa det tilsigtede ved at begynde med saa smaa Lodder, som der her er Tale om. Jeg vil ogsaa gerne her berøre et Punkt, der omhandles i Kommissionens indledende Bemærkninger, idet Kommissionen udtaler, at de Børn, der gaa ud fra de Hjem, hvorom der er Tale, skulde blive dygtigere ved at have haft Anledning til at befatte sig med Landbrug og altsaa være blevne bekendte med det, som de senere hen skulle lægge nogle af deres Kræfter i. Hvis man kunde gaa ud fra, at Jordlodderne bleve saa store, at man kunde holde to Røer, og Betingelserne bleve saadanne, at de kunde drives som et solidt Husmandsbrug, tror jeg ogsaa, at man kunde vente sig noget i denne Retning. Det har gjort mig ondt i Besættelse om Karle og Piger at se, at der staar, at en Gaardmands søn eller Gaardmandsbatter vil blive foretrukket, og endnu mere ondt at maatte indrømme, at der er noget berettiget deri, thi som Regel ere Gaardmandsbørn dygtigere Landarbejdere end de, der komme fra de jordløse Huse, komme fra Indsidderne eller de meget smaa Hjem. Og hvorfor er det saaledes? Jeg skal ikke forbyde mig i Storbetragtninger over de dertil medvirkende Årsager, men blot sige, at hvis vi gjorde Huslodderne saa store, at de kunde drives som selvstændige Husbrug, saa at en saadan Familie fik sit væsentligste Underhold derigennem og kun som Biindtægt arbejdede for andre, saa kunde man ogsaa godt gaa ud fra, at saadanne Lodder bleve drevne med Dygtighed, og saa vilde der som Regel ogsaa blive dygtige Arbejdere ud af de Børn, som ere voksede op i saadanne Hjem. Men hvis Lodderne blive saa smaa, at det gaar ud over Driften af et saadant Plikthus, og at de, der faa dem, skulle anvende deres meste Tid til at arbejde for andre, have vi ikke Lov til at gaa ud fra, at Børnene paa en saadan Huslod, der skal passes væsentligt i den Tid, der bliver tilovers, om Morgenen, om Aftenen, Søn- og Helligdage, ville blive særlig skillede til at være Arbejdere i Landbrugets